

Z histórie Dudinskej päťdesiatky

Keď sa na záver sústreďenia chodcov Dukly Banská Bystrica v kúpeľnej dedinke Dudince uskutočnili 20. marca 1982 chodecké preteky, zrejme nik zo zainteresovaných netušil, aké významné atletické podujatie práve vzniklo. Ich iniciátor, tréner čs. chodeckej reprezentácie Juraj Benčík s riaditeľom hotela Tehliar, Jozefom Bocianom pripravili s pomocou Milana Belka, Ladislava Moca, Jozefa Polešenského, Miroslava Klusa a ďalších priaznvcov chôdze 50-kilometrový chodecký maratón po chodníkoch kúpeľného parku, na štart ktorého nastúpilo hneď 16 československých chodcov. Aj keď do cieľa došli iba traja z nich, čas prvého víťaza, Pavla Szikoru tesne nad 4 hodiny ukázal, že marcové kúpeľné prostredie chodcom svedčí.

Keď sa o rok podujatie zopakovalo už ako majstrovstvá Slovenska s ešte väčším počtom štartujúcich a so zahraničnou účasťou, bolo jasné, že k dvom tradičným československým päťdesiatkam - z Prahy do Poděbrad a z Přerova cez Kojetín späť do Přerova, pribudlo tretie - slovenské. Popri päťdesiatke sa prvýkrát uskutočnili aj chodecké preteky žien, ktoré v tom období zaradila IAAF do programu svojich súťaží.

V ďalších ročníkoch sa do organizácie pretekov zapojilo i vedenie obce na čele s predsedom MNV Jánom Feriančíkom. K slovenskému šampionátu, ktorý sa v Dudinciach koná nepretržite od druhého ročníka dodnes, v treťom ročníku pribudli i preteky mládeže a prvé zápisy do rekordných listín, o ktoré sa pričínili na 5-kilometrovej trati Dana Vavračová a Daniela Kissová.

V rekordnom ťažení pokračovala Vavračová i v 4. ročníku, tentokrát už na trati 10 km. V hlavných pretekoch na 50-ke sa Pavol Játi ako prvý dostal pod hranicu 4 hodín. V tomto roku nastúpil na štart i prvý dudinský odvážlivec - 10-ročný Branko Fabián prešiel 3 km za 23 minút.

O rok neskôr sa k Braňovi pridalo ďalších desať chlapcov z Dudiniec, a aj keď obsadili záver štartového poľa, dá sa povedať, že do pretekov sa aktívne zapojila i domáca základná škola. Po maďarských chodcoch a Rakúšanovi Martinovi Toporekovi, ktorý si napokon na Slovensku našiel medzi chodkyňami manželku, dudinská chodecká mapa sa rozšírila v tomto ročníku o Poľsko. Kvalitu však zabezpečil Ivo Piták, ktorý na hlavnej trati zlepšil rekord podujatia o šesť minút. Jeho rekord však padol do roka bez dňa.

Víťaz prvých pretekov, Pavol Szikora, po nedokončenom vystúpení v druhom ročníku, kedy začal preteky v dodnes neprekonaných medzičasoch na 5 a 10 km, víťazstvo zopakoval v roku 1987 v čase svetovej úrovne 3:42:20, ktoré dudinské preteky zaradilo medzi najrýchlejšie svetové chodecké maratóny. „Paliho“ výkon do konca tisícročia v Dudinciach (ani počas Európskeho pohára) nik nezlepšil, jeho československý a slovenský rekord vydržal 22 rokov a medzičasy na 25 a 30 km sú v Dudinciach neprekonané dodnes. K dudinským žiakom, z ktorých sa v 33-člennom štartovom poli na stupeň víťazov presadil Roland Dodok, pribudli už i dievčatá. V tomto ročníku sa podujatia prvýkrát zúčastnili i bulharskí chodci a organizátorov potešilo podstatné zvýšenie počtu účastníkov podujatia v mládežníckych kategóriách, čím počet pretekárov presiahol stovku.

Siedmy ročník zostal v tieni predchádzajúceho, keď do cieľa hlavnej kategórie došli iba štyria chodci, čo je s výnimkou prvého ročníka najmenej v histórii podujatia. Medzi tými, čo preteky nedokončili, bol i najúspešnejší chodec slovenskej histórie Jozef Pribilinec, pre ktorého bol štart v Dudinciach pol roka pred olympiádou v kórejskom Soule prípravou na jeho olympijský triumf - na-väčší úspech v histórii slovenskej atletiky. Potešila rekordná účasť 115 pretekárov, k čomu dopomohli najmä kategórie mladšieho žiactva, kde sa predstavilo 34 chlapcov a 15 dievčat, prevažne z Dudiniec.

Rok 1989 priniesol ďalší vzostup podujatia, keď bolo zaznamenaných viacero rekordov: 175 pretekárov prešlo spolu 1446 km (prvýkrát prekročená tisícika km), na 10 km prišlo do cieľa všetkých 19 žien a v hlavných pretekoch na 50 km z 24 štartujúcich chodcov bolo v cieľi klasifikovaných 15 mužov, pričom prvýkrát sa pod 4 hodiny dostali dvaja chodci (tretiemu Blažekovi chýbalo 17 sekúnd a štvrtému Kollárovi minúta). V tomto roku sa z dvojtisícových Dudiniec stalo mesto, aj keď jedno z najmenších na Slovensku.

O rok neskôr sa prvýkrát preteky konali i pre najmladšie žiactvo. V hlavnej kategórii nastúpil na štart rekordný počet 29 chodcov zo štyroch krajín, keď si dudinské kúpele prišli premié-

rovo vyskúšať i nórski chodci, kde vtedy pôsobil tréner Juraj Benčík. Víťazstvo si vybojoval prvýkrát zahraničný chodec a je symbolické, že ním bol Zoltán Czukor z Maďarska, najčastejší účastník dudinského chodeckého maratónu, ktorý sa na štart postavil do dnešného dňa už 18-krát! Do cieľa však došli iba piati pretekári, medzi nimi i začínajúci chodecký a neskôr i bežecký maratónec, 21-ročný Peter Tichý, ktorý má dnes na svojom konte okrem dvoch olympiád aj 14 štartov v hlavných dudinských pretekoch (a ďalších päť na kratších tratiach), čo je najväčší počet zo slovenských chodcov.

Jubilejný desiaty ročník pretekov sa mimoriadne vydaril. Okrem tradičných majstrovstiev Slovenska na 50 km sa prvý a poslednýkrát v Dudinciach konali i majstrovstvá Česko-Slovenska. Preteky boli zaradené i do seriálu Grand Prix IAAF a spolu so ženskou desiatkou sa tu konalo i medzištátne chodecké viacstretnutie za účasti šiestich mužských a ôsmich ženských reprezentácií. V ňom si úspešne počínali čs. chodci, keď vyhrali mužskú súťaž a medzi ženami ich porazili iba Ukrajinky. Na preteky nastúpilo 208 štartujúcich z desiatich krajín, ktorí spolu prešli 2336 km, najviac na mužskej päťdesiatke s 51 štartujúcimi a ženskej desiatke s 35 štartujúcimi, z ktorých došlo do cieľa v oboch kategóriách po 32 pretekárovi. Všetky tieto čísla boli rekordnými v histórii podujatia. Kvantita sa odrazila i v kvalite, keď neskôr jeden z najlepších svetových chodcov, Fín Valentin Kononen zdolal nášho rekordéra Pavla Szikoru iba o pol minúty, pričom obaja sa dostali pod hranicu 3:50 hod. a ďalších šesť chodcov zašlo pod 4 hodiny. V ženskej desiatke dominovali Ukrajinky, o šírke kvality súťaže svedčí 21 chodkýň s časmi pod 50 minút. Za zmienku stojí i všetkých 46 mladších žiakov v cieľi, čo je s výnimkou Európskeho pohára najväčší počet v histórii podujatia.

Po desiatich rokoch od vzniku podujatia sa v Dudinciach predstavil snáď najlepší chodec svetovej histórie, Poliak Robert Korzeniowski a prví mimoerópski atléti hneď z troch kontinentov - z Kanady, Kolumbie a Austrálie. V rekordnom 65-člennom štartovom poli hlavnej disciplíny si rozdelili prvé dve priečky Korzeniowski s Kanadánom Berrettom pred obhajcom víťazstva Kononenom. Pod 4 hodiny sa dostali aj dvaja zo štyroch mušketerov, ktorí sa zapísali zlatými písmenami do histórie čs. chôdze - Roman Mrázek a Pavol Blažek. Presne dve minúty za touto metou zostal tretí z nich - dvojnásobný víťaz týchto pretekov a rekordér Pavol Szikora, pre ktorého to vo veku 40 rokov a jeden mesiac bola súťažná rozlúčka s Dudincami. Medzi ženami na 10 km triumfovala Švédka Madelein Svenssonová v kvalitnom rekorde podujatia 43:27 min. Pretekov sa zúčastnilo rekordných 218 chodcov z rekordného počtu 16 krajín.

Dvanásť ročník pretekov uskutočnil jediný raz v netradičnom septembrovom termíne, čo sa odrazilo i na účasti pretekárov a kvalite pretekov. Napriek tomu prišli do Dudiniec chodci z 10 štátov, prvýkrát zo samostatného Slovenska i Česka. Úspešnú premiéru mala i Ázia, keď v oboch kategóriách dospelých, v ktorých sa opäť konalo medzištátne stretnutie, triumfovali Kazaši Sergej Korepanov a Maja Sazonovová. Po prvých troch ročníkoch sa čas víťaza naposledy prehupol nad 4 hodiny.

Už o pol roka sa v tradičnom marcovom termíne konal 13. ročník pretekov, opäť s medzištátnym viacstretnutím a účasťou oboch víťazných Kazachov. Po štyroch zahraničných prvenstvách sa o premiérový triumf pre Slovensko zaslúžil elegantný chodec, majster Európy Pavol Blažek, účastník štyroch olympiád. Sedem chodcov, z toho traja slovenskí, zašlo 50-ku pod 4 hodiny. O exotiku sa postarala Afrika, keď na 50-kilometrovú trať nastúpilo trio reprezentantov z Juhoafrickej republiky, čím organizátori zavŕšili účasť reprezentantov krajín všetkých kontinentov. Medzi ženami bola najrýchlejšia maďarská Slovenka Mária Roszová, vydatá za chodeckého reprezentanta Sándora Urbanika, ktorá si v čase pod 45 minút zopakovala víťazstvo z piateho ročníka.

Preteky v roku 1995 zaostali za predchádzajúcimi rokmi kvalitou, ale i účasťou, keď štartovali chodci iba piatich európskych krajín. Výborné výkony však podalo kvarteto slovenských vytrvalcov, keď sa pred osvedčených reprezentantov Blažeka a Mrázka, ku ktorým sa pridali Tichý, dostal Štefan Malík, vekom štvrtý z bratského chodeckého kvinteta. Víťaz dosiahol čas pod 3:50 hod., ďalší traja slovenskí reprezentanti šli veľmi hlboko pod 4 hodiny a do cieľa došiel rekordný počet 10 Slovákov. Najmladšiu vekovú kategóriu vyhrala s priepastným rozdielom neter víťaza hlavnej disciplíny, 12-ročná Zuzka Malíková, ktorá dosiahla lepší čas ako víťaz medzi chlapcami.

V pätnástom ročníku podujatia sa organizátorom podarilo zabezpečiť účasť chodcov zo

14 štátov. Opäť prišli i Juhoafričania, premiéru však malo víťazstvo najlepšieho ukrajinského vytrvalca Vitalija Popoviča v čase pod 3:50 hod., ktorý o niekoľko rokov paradoxne doplatil na svoju vysokú výkonnosť, keď ho kvôli cenám získaných na pretekoch popravila ukrajinská mafia... Pod 4 hodiny sa dostali ďalší šiesti chodci, z nich štvorica zo Slovenska. Medzi mladšími žiakami opäť jasne vyhrala Zuzka Malíková a opäť lepším časom, aký dosiahol hociktorý z chlapcov.

O rok neskôr zaznamenali organizátori pretekov opäť nižšiu účasť i výkonnosť. Po dvoch rokoch si víťazstvo zopakoval Štefan Malík, na stupni víťazov stál tretíkrát za sebou Roman Mrázek, keď obhájil svoje druhé miesto, rovnako ako Peter Tichý tretie. Prvých 30 km však líderská pozícia patrila Róbertovi Valíčkovi, ktorý začal preteky nevídaným tempom a jeho medzičasy na 15. a 20. kilometri zostali v Dudinciach dodnes najrýchlejšími, napokon však preteky nedokončil. Medzi ženami vyhrali s veľkým náskokom Bielorusky pred slovenskou rekordérkou Zemkovou a nádejnými dorastenkami Blažekovou a Gálikovou.

Preteky v roku 1998 sa stali pre Dudince výnimočnými, keďže sa organizátorom podujatia na čele s Ing. Júliusom Nyárjasom a primátormi mesta Slavomírom Brzom a neskôr Štefanom Pokľudom podarilo získať do Dudiniec usporiadanie 2. ročníka Európskeho pohára. Deň pred Európskym pohárom, na ktorom mohli štartovať iba reprezentácie jednotlivých krajín, usporiadatelia pripravili tzv. malé chodecké preteky pre ostatných chodcov, ktorí na druhý deň mohli sledovať najväčšie chodecké preteky v histórii na Slovensku. Po oba dni sa pretekov zúčastnil nevídaný a dodnes neprekonaný rekordný počet 322 chodcov, ktorí prišli do Mäky slovenskej chôdze z 28 štátov a nachodili spolu viac ako 5000 km.

Na 50-ku nastúpilo 66 chodcov, z nich prišlo 46 do cieľa, pričom obe čísla sú dosiaľ neprekonanými rekordami. Víťazom sa stal Poliak Tomasz Lipiec, ktorý pol minúty zaostal za rekordom pretekov Pavla Szikoru. Ďalšie dve miesta obsadili Španiel García a Talian Perricelli, obaja sa dostali pod 3:45 hod. Pod hranicu 3:50 hod. sa dostalo 10 chodcov, z nich ako posledný aj dvojnásobný víťaz podujatia Štefan Malík, výkon pod 4 hodiny dosiahol 19 chodcov.

Premiéru na Dudinskej 50-ke mala 20-kilometrová trať mužov. Najrýchlejší bol Španiel Francisco Fernández, ktorý časom 1:20:31 o 9 sekúnd zdolal Poliaka Korzeniowského a o 13 sekúnd Lotyša Fadejevsa. Zo Slovákov bol najlepší Róbert Valíček, keď obsadil 21. miesto medzi 89 štartujúcimi chodcami, či je dodnes absolútny účastnícky rekord v histórii dudinských pretekov.

V pretekoch žien na 10 km zvíťazila Ruska Oľga Rjaškinová novým rekordom podujatia časom 43:06 min., keď iba o 2 sekundy za ňou zaostala Slovenka Mária Roszová-Urbaniková, reprezentujúca maďarské farby a o ďalšie 4 sekundy neskôr prišla Rumunka Claudia Iovanová. V 65-člennom štartovom poli bola zo Slovenska najrýchlejšou Zuzana Zemková, ktorá skončila na 36. mieste. Prvých osem žien dosiaholo najrýchlejšie časy v doterajšej histórii podujatia.

V súťažiach družstiev boli najlepšimi na 50 km Španieli pred Talianmi a Slovákami, ktorí sa v zostave Štefan Malík, Peter Korčok, Erik Kalina a Roman Mrázek prebojovali nečakane na stupeň víťazov. Na 20 km triumfovali Bielorusi pred Španielmi a Nemcami, Slováci skončili na 11. mieste a na 10 km zvíťazili Rusky pred Taliankami a Španielkami, Slovenky boli trináste.

Ako to už často býva, po vrchole nasleduje pád. Necelá stovka účastníkov v 17. ročníku pretekov (najmenej od piateho ročníka) z 5 štátov sa predstavila v Dudinciach v roku 1999. S najdlhšou traťou sa najlepšie popasoval Juhoslovan Aleksandar Raković, ktorý jediný dosiahol čas pod 4 hodiny a so 17 štartami je druhým najčastejším účastníkom dudinského chodeckého maratónu. Po Európskom pohári usporiadatelia ponechali pre mužov i 20-kilometrovú trať a túto istú trať premiérovu v Dudinciach absolvovali i ženy, nakoľko IAAF rozhodla o predĺžení olympijskej trate pre ženy na dvojnásobok. Víťazmi oboch dvadsiatok sa stali reprezentanti Ukrajiny Vitalij Stecyšin a Ľudmyla Jehorovová, ktorá stanovila základný rekord pretekov časom 1:41:22 hod.

Jubilejný rok 2000 priniesol opäť vzostup. 166 účastníkov z 11 štátov, z toho tretina na hlavnej 50-kilometrovej trati - tak znie bilancia tohto ročníka. O progres sa pričínala aj dudinská diplomacia, keď preteky na 50 km sa stali okrem majstrovstiev Slovenska aj šampionátom Maďarska a Ukrajiny a dokonca i preteky žien na 20 km boli zároveň majstrovstvami Ukrajiny. O športový úspech podujatia sa postaral víťaz desiateho ročníka Fín Valentin Kononen, ktorý sa deväť rokov po svojom víťazstve v Dudinciach postavil opäť na najvyšší stupeň. Tento raz však zvíťazil časom sve-

tovej extratriedy 3:39:34 hod., ktorým zlepšil 13 rokov starý rekord pretekov Pavla Szikoru takmer o tri minúty. Tempo vystupňoval v druhej polovici trate, keď od 15. kilometra chodil všetky 5-kilometrové úseky pod 22 minút, s výnimkou posledného, kedy mu už dochádzali sily. I preto jeho medzičasy z 35., 40. a 45. kilometra sú najrýchlejšími v histórii dudinských pretekov. Zvíťazil s viac ako štvrtíhodinovým náskokom pred stále sa lepšiacim Petrom Korčokom a najčastejšími účastníkmi pretekov Zoltánom Czukorom a Aleksandrom Rakovičom. Hontiansky kraj skvele reprezentovala trojica odchovancov trénera Jána Klimka z neďalekej Krupiny, Peter Korčok, Marek Janek a Miloš Bátovský, ktorí už v bystrických farbách skončili v prvej desiatke Dudinskej 50-ky. V pretekoch žien dominovali Ukrajinky, keď obsadili prvé štyri miesta. Vira Zozul'ová a Tet'jana Ragozinová zhodným časom 1:33:45 podstatne vylepšili rekord podujatia Jehorovovej, ktorá so stratou 13 sekúnd skončila tretia. Medzi juniormi na desiatke upútal nielen víťazstvom, ale najmä časom 42:44 iba 17-ročný dorastenec Matej Tóth.

V roku 2001 sa konali v Dudinciach dvoje preteky. Najskôr v marci jubilejný 20. ročník tradičnej Dudinskej päťdesiatky a potom v máji tretí ročník Európskeho pohára, ktorý po problémoch s usporiadateľom napokon EAA pririekla Dudinciam.

K šampionátu Slovenska, Maďarska a Ukrajiny v rámci Dudinskej 50-ky sa pridala i Litva, a tak pretekári týchto krajín tvorili väčšinu štartového poľa chodeckého maratónu. Výborným časom pod 3:50 sa prezentoval 37-ročný Maďar Sándor Urbanik, ktorý zvíťazil pred slovenským prekvapením Matejom Spišiakom a Petrom Tichým. Mužská 20-ka patrila bystrickým farbám, najrýchlejší bol Peter Korčok. Medzi juniormi obhájil víťazstvo Matej Tóth pred 16-ročným synom Pavla Blažeka Michalom. Preteky mladších kategórií sa v tomto roku v Dudinciach nekonali.

Program Európskeho pohára rozšírila EAA aj o preteky juniorov a junioriek, a tak sa v máji v Dudinciach súťažilo v piatich kategóriách. 289 štartujúcich z rekordných 30 krajín prešlo spolu rekordných 5310 km. V mužskej 50-ke si najlepšie rozložil sily Španiel Jesús Ángel García so svojím osobitým „upracovaným“ chodeckým štýlom, za ním došli Rusi Mat'juchin a Potemin, zo Slovákov si opäť najlepšie počínal nestarnúci Štefan Malík, ktorý skončil deviaty. Hranicu 3:50 hod. pokorilo 6 chodcov, pod 3:55 hod. šlo 15 chodcov a pod 4 hodiny zašiel rekordný počet dvadsiatich chodcov. V pretekoch na 20 km sa zo 75 štartujúcich dostalo do cieľa 65 mužov, čo je do dnes absolútny rekord chodeckých pretekov v Dudinciach. Najrýchlejší bol Rus Viktor Burajev, keď časom 1:19:30 zlepšil o minútu Fernándezov traťový rekord. Pod hranicu 1:20 hod. sa dostali i Bielorus Mis'ulja a Nemeč Erm, Fernández ju zmeškal o 2 sekundy. Najlepším zo Slovákov bol opäť Róbert Valíček, ktorý obsadil 24. miesto. Traťový rekord padol i v ženskej dvadsiatke, ktorý Ruska Olimpiada Ivanovová zlepšila časom svetovej úrovne 1:26:48 hod. o sedem minút. Iba o dve sekundy bola pomalšia jej krajanka Fedoskinová, Talianka Perroneová zaostala o 21 sekúnd. Zo Sloveniek sa v ženskom rekordnom štartovom poli najlepšie umiestnila Mária Gáliková, keď obsadila 42. priečku zo 68 štartujúcich.

Na juniorských tratiach na 10 km skončili na stupňoch víťazov iba ruskí a bieloruskí reprezentanti. Víťazstvá si vybojovali pretekári Ruska Jevgenij Demkov a Taťjana Kozlovová, ktorých časy sú dodnes juniorskými rekordami podujatia, zo slovenských reprezentantov si najlepšie počínali Zuzana Malíková a Michal Blažek, keď obsadili 9. a 18. miesto. V súťažiach družstiev excelovali ruskí chodci, ktorí vyhrali všetkých päť kategórií, slovenskí muži vytrvalci i dvadsiatkári obsadili siedme miesto, ženy skončili na 11., juniori na 12. a juniorky na 9. mieste.

Dvadsať rokov a tri dni po dudinskej premiére sa uskutočnil 21. ročník podujatia. Ku kvartetu národných šampionátov na 50-ke, v ktorých Ukrajinu vystriedalo Srbsko a Čierna Hora, pribudli premiérov aj domáce majstrovstvá na 20 km žien. V Dudinskej 50-ke slávil úspech znova Krupinčania. Zvíťazil Peter Korčok, Janek skončil štvrtý, neuspel iba Bátovský, ktorý preteky nedokončil. Medzi Krupinčanmi skončili matadori Czukor a Rakovič, ktorí sa opäť dostali pod 4 hodiny. V pretekoch žien obhájila víťazstvo Ukrajinka Zozul'ová pred Zuzanou Blažekovou, dcérou mastra Európy Pavla Blažeka, ktorá získala titul majsterky Slovenska a ako prvá slovenská chodkyňa-olympiionička kontinuálne pokračovala v olympijskej účasti svojho otca. V juniorských kategóriách zvíťazili najlepší slovenskí mládežníci Matej Tóth a Zuzana Malíková.

V 22. ročníku „Dudiniec“ sa zaskvel exotický Guatemalčan Luis García, ktorý pred rokmi zašiel najlepší svetový čas na 20 km trati (napokon neschválený) a ktorý na pretekoch v Dubnici prvýkrát v živote videl sneh. Majstrom Slovenska sa stal druhý v cieľi Marek Janek, majstrom Maďarska tretí Zoltán Czukor vo veku 40 rokov. Dvadsiatku vyhrali Čech Jiří Malysa a Zuzana Malíková, ktorá absolvovala premiéru na olympijskej trati.

V olympijskom roku 2004 triumfovali v Dudinciach v osobných rekordoch Krupinčania Peter Korčok s Milošom Bátorvským v dresoch banskobystrickej Dukly, čo znamenalo pre toto mestečko už tretí titul v rade. Ďalšie miesta obsadilo tradičné duo Rakovič - Czukor, pričom maďarský reprezentant si vybojoval ďalší titul majstra svojej krajiny. V mužskej dvadsiatke sa presadila mladá na čele s Matejom Tóthom, rovnako medzi ženami uspela Zuzana Malíková, ktorá okrem titulu majsterky Slovenska zlepšila časom 1:33:02 slovenský rekord Zuzany Blažekovej.

Čínska smršť - tak by sa dal charakterizovať 24. ročník Dudinskej 50-ky. Pri premiére najľudnatejšej krajiny sveta v Dudinciach nenašiel s výnimkou štyroch, ktorí nedokončili preteky na 20 km, žiaden reprezentant tejto krajiny premožiteľa z iného štátu! Na 50-ke obsadili prvé dve miesta, na dvadsiatke žien prvé tri miesta a na dvadsiatke mužov dokonca prvých šesť miest!!! Víťaz 50-ky Han zaostal iba minútu za Kononenovým rekordom pretekov, druhý Alatan sa vo veku 21 rokov dostal hlboko pod 3:50. Popri šampionátoch Maďarska a Litvy sa z domáceho titulu tešil Martin Pupiš pred 43-ročným bežcom-maratóncom Petrom Gajdošom a 53-ročným Vladom Haluskom, ktorý je veľmi zaujímavou postavou. Tento Žilinčan, dnes Newyorčan v roku 1980 emigroval do USA, kde získal štátne občianstvo, neskôr opäť nadobudol aj stratené slovenské a po viac ako 30 rokoch (!) si po sérii odstúpení slovenských chodcov z pretekov opäť vybojoval bronz na majstrovstvách Slovenska. Zároveň je najstarším chodcom, ktorý absolvoval v Dudinciach 50-ku. Momentálne sa začal venovať horolezectvu, na svojom konte má už najvyššie štíty oboch Amerík, Európy, Afriky i Austrálie, do zbierky mu chýba už iba najvyšší bod Antarktídy - a Mount Everest. Po ich zdolaní sa mieni tretíkrát venovať chôdzi a absolvovať opäť Dudinskú 50-ku...

Na 20 km mužov trojica chodcov čínskej „zbornej“ pokorila dudinský traťový rekord Burajeva z Európskeho pohára, ktorý po zaujímavom priebehu, keď sa Číňania striedali v trhákoch a vo vedení, zlepšil Žu. Lu a Ju, ktorí viedli v polovici trate, obsadili ďalšie dve miesta, pričom Žu a Lu zašli každý zo štyroch 5-km úsekov pod 20 minút. V pretekoch žien sa pod 1:30 hod. dostali Songová i Džiangová, olympijská víťazka Wangová ju zmeškala o 16 sekúnd. Slovenský titul si vybojovala Mária Gáliková, ktorej sa však v Dudinciach tradične príliš nedarí.

V jubilejnom 25. ročníku začala na Dudinskej 50-ke poľská éra mužských víťazov striedavo na 50 a 20 km. V chodeckom maratóne zvíťazil Grzegorz Sudol s 5-minútovým náskokom pred Španielom Avellanedom a Petrom Korčokom, ktorý si vybojoval domáci titul pred mladými Kučmínom a Kocúrom. V ázijskej hegemonii na 20 km pokračovali Kórejci Kim a Park, v pretekoch žien si titul po ročnej prestávke vybojovala opäť Zuzana Malíková. V juniorských kategóriách zvíťazili Dušan Majdán a ďalšia z chodeckej rodiny Malíkovcov, Klára.

Írsky rekord Colina Griffina v roku 2007 znamenal i víťazstvo pred novým šampiónom Slovenska Milošom Bátorvským, ktorý zaostal 2 sekundy za svojim osobným rekordom spred troch rokov. Výkonom zaujali ani nie 20-ročný Dušan Majdán, druhý v poradí majstrovstiev Slovenska a dvadsiatkár Matej Tóth, ktorý neplánovane šiel s Bátorvským až 40 km, no potom sa rozhodol súťaž ukončiť. Na mužskej dvadsiatke, kde bolo diskvalifikovaných až 5 chodcov, zvíťazil Poliak Rafal Augustyn. Medzi ženami si vybojovala titul opäť Zuzana Malíková pred Máriou Gálikovou, bronz pripadol po chodeckej pauze pri premiére na dvadsiatke 38-ročnej Ivane Brozmanovej, ktorá patrila k čs. špičke na 10 km a teraz sa stala najstaršou slovenskou chodkyňou, ktorá absolvovala 20 km.

Po ročnej pauze si víťazstvo v dudinskom maratóne opäť vybojoval Grzegorz Sudol pred Petrom Korčokom, ktorý si zašiel osobný rekord a trojicou chodcov z Litvy, medzi ktorými boli dvojčičky bratia Škarnulisovci. Preteky mali výbornú úroveň, prví traja chodci sa dostali pod hranicu 3:50 hod., ďalší piati šli pod 4 hodiny, a 14 chodcov sa dostalo pod 4:07 hod. Na 20-kilometrovej trati triumfovali naši najlepší dvadsiatkári Matej Tóth a Zuzana Malíková, ktorá ako jediná zo Sloveniek došla do cieľa domáceho šampionátu... V juniorských kategóriách, rovnako ako pred rokom, Slovensko reprezentovalo iba niekoľko pretekárov.

V 28. ročníku pretekov sa Dudince dočkali skvelých výkonov v chodeckom maratón. Francúzsky vicemajster sveta Yohann Diniz si prišiel odskúšať model pretekov - 40 km vo vysokom tempe a v poslednej desiatke zrýchlenie. Yohann všetko do bodky dodržal, tempo stále stupňoval a výsledkom bol čas 3:38:45 hod. - svetový výkon roka, rekord Dudinskej 50-ky a francúzsky rekord. Nečakane však mal veľmi zdatného súpera - Mateja Tótha. Maťo pri svojej prvej 50-ke, ktorú chcel absolvovať až do cieľa, začal oproti Dinizovi opatrnejšie, od 10. kilometra s ním však držal tempo, dokonca od 20. do 40 km jeho náskok neustále znižoval (z 1:30 min. na 48 sekúnd), no keď sa po 40 km zdalo, že Diniza snáď dostihne, Yohann prepol na 2. kozmickú rýchlosť a Matejovi začali dochádzať sily. Tóthov premiérový čas 3:41:32 znamenal okrem domáceho titulu aj nečakané zlešenie takmer štvrtstoročného slovenského rekordu Pavla Szikoru. Pre porovnanie jednotlivé 5-km úseky Diniza a Tótha: 22:22/23:05, 22:17/22:48, 22:19/22:28, 22:13/22:20, 22:15/22:10, 22:08/21:55, 21:59/21:43, 21:26/21:18, 20:54/21:30, 20:52/22:15. Za nimi na treťom mieste skončil v ďalšom írskom rekorde Jamie Costin, priateľ Zuzany Malíkovej. Bátovskému čas na úrovni 3:55 stačil iba na 7. miesto a maďarský titul (koľký už?) si pri svojom poslednom, 18. vystúpení v Dudinciach vybojoval nestarnúci, bezmála 47-ročný Zoltán Czukor. Na žiadosť Maďarského atletického zväzu zaradili organizátori do programu premiérovu i 35-km trať, na ktorej sa konali majstrovstvá Maďarska pre chodcov do 23 rokov. V mužskej dvadsiatke si víťazstvo odniesol Poliak Jelonek. Medzi ženami bola po vydaji za popredného ukrajinského chodca Šelesta opäť najrýchlejšia Ľudmyla predtým Jehorovová, domáci titul opäť získala Zuzana Malíková pred Máriou Gálikovou a nádejnou Máriou Czakovou. V juniorských kategóriách sme opäť prepadli.

Rok 2010 priniesol nebývalú zápletku v chodeckom maratón. Po Dinizovi prišla do Dudiniec ďalšia svetová chodecká vytrvalecká hviezda, Nór Trond Nymark. Spolu s výborným írskym dvadsiatkárom Robertom Heffernanom, ktorý v Dudinciach absolvoval maratónsku premiéru, od štartu diktovali tempo pretekov, no už v druhej desiatke kilometrov nórska hviezda začala strácať na jase, až po dvadsiatke celkom zhasla. Heffernanovo sólo pred trojicou Poliakov trvalo až do posledného kola, v ktorom ho predstihol kúsok pred cieľom Rafal Augustyn a na pomyslenej cieľovej šachovnici ešte aj Artur Brzozowski. Nový poľský majster zdolal hranicu 3:50 o 6 sekúnd, Brzozowski ju zmeškal o 7 a Heffernan o 8 sekúnd, čo znamenalo v Dudinciach už tradične írsky rekord. Domáci titul napokon uhájil Miloš Bátovský, ktorému došli sily, pred mladým Dušanom Majdánom, obaja šli tesne nad 4 hodiny. Matej Tóth dal po vlnajšom skvelom vystúpení a mesiac po víťazstve v pretekoch Svetového pohára v Mexiku prednosť dvadsiatke, ktorú s prehľadom vyhral, u žien boli na tejto trati najrýchlejšie Zuzany, keď Češka Schindlerová zdolala Malíkovú. Na polovičnej trati podal vynikajúci výkon ani nie 17-ročný Ukrajinec Ihor Laščenko, keď zaostal za traťovým juniorským rekordom Demkova iba 4 sekundy.

A na záver ešte trocha štatistiky.

Mužské kategórie:

50 km - 1010 štartov, z toho 533 v cieľi, 413 vzdalo, 64 diskvalifikovaných,

35 km - 12 štartov, z toho 11 v cieľi, 1 vzdal,

20 km - 351 štartov, z toho 245 v cieľi, 69 vzdalo, 37 diskvalifikovaných,

10 km - 508 štartov, z toho 467 v cieľi, 22 vzdalo, 19 diskvalifikovaných,

5 km - 215 štartov, z toho 205 v cieľi, 8 vzdalo, 2 diskvalifikovaní,

3 km - 190 štartov, z toho 187 v cieľi, 1 vzdal, 2 diskvalifikovaní,

2 km - 54 štartov, z toho 49 v cieľi, 1 vzdal, 4 diskvalifikovaní,

1 km - 441 štartov, z toho 423 v cieľi, 7 vzdalo, 11 diskvalifikovaných,

Mužské kategórie - spolu 2781 štartov, z toho 2120 v cieľi, 522 vzdalo, 139 diskvalifikovaných.

Ženské kategórie:

20 km - 263 štartov, z toho 197 v cieľi, 60 vzdalo, 6 diskvalifikovaných,

10 km - 403 štartov, z toho 374 v cieľi, 25 vzdalo, 4 diskvalifikované,

5 km - 187 štartov, z toho 178 v cieľi, 8 vzdalo, 1 diskvalifikovaná,

3 km - 273 štartov, z toho 267 v cieľi, 4 vzdali, 2 diskvalifikované,

2 km - 101 štartov, z toho 98 v cieľi, 3 vzdali,

1 km - 259 štartov, z toho 251 v cieľi, 5 vzdalo, 3 diskvalifikované.

Ženské kategórie - spolu 1486 štartov, z toho 1365 v cieľi, 105 vzdalo, 16 diskvalifikovaných.
Spolu 4267 štartov, z toho 3485 v cieľi, 627 vzdalo, 155 diskvalifikovaných.

V doterajších tridsiatich pretekoch na 50 km v Dudinciach (v roku 2001 sa konali dva) sa na štart postavilo 269 rôznych chodcov zo 40 krajín všetkých svetadielov (s výnimkou Antarktídy). Všetci muži spolu absolvovali v Dudinciach 38 712 km, ženy 9 818 km, čo je spolu 48 530 km, teda viac ako dĺžka rovníka, pričom sú započítané iba kilometre pretekárov, ktorí došli do cieľa.

Na štarte päťdesiatky stál najčastejšie, 18-krát Zoltán Czukor, 17 štartov má Aleksandar Raković, 14 Peter Tichý, 13 Jaroslav Makovec, 12 Zdeněk Simon a Kazimír Verkin, 11 Peter Korčok, Štefan Malík, Martin Pupiš a Róbert Tubak, 10 Miloš Bátovský, Gyula Dudás, Attila Fülöp, Miloš Holuša, Gábor Lengyel, Róbert Valíček a Daugvinas Zujus. Gintaras Andruskevicius stál na štarte 5-krát, ale ani raz preteky nedokončil. Do cieľa prišiel 14-krát Czukor, 11-krát Korčok (vždy došiel!) a 10-krát Malík a Raković. 7-krát preteky vzdal Pupiš a Záhončík, 6-krát Makovec, Raković a Valíček. V diskvalifikáciách vysoko vedú Lengyelovci - Ádám ich má päť (iba raz prišiel do cieľa) a Gábor dokonca šesť (trikrát v cieľi), za nimi Zujus tri.

Na dvadsiatke štartoval 8-krát Jiří Malysa, 5-krát Levente Kapéri, 4-krát Péter Domján, Anton Kučmín, Vladimír Savanović, Matej Tóth a Róbert Valíček. Do cieľa prišli 4-krát Kapéri, Kučmín a Tóth (obaja vždy v cieľi). 3-krát vzdal Illés, 2-krát Glázer, Jörgensen a Tiszóczi. Malysa bol diskvalifikovaný 4-krát, Fábíán a Gajňák 2-krát.

Zo žien má na dvadsiatke 9 štartov Mária Gáliková, 7 Zuzana Malíková, 6 Hana Herberová, Henrieta Rusnáková a Orsolya Zádorióvá. Do cieľa prišla 7-krát Zuzana Malíková (vždy došla!), 6-krát Mária Gáliková, 5-krát Orsolya Zádorióvá a Vira Zozul'ová (vždy došla). 5-krát vzdala Herberová, 4-krát Rusnáková (obe iba raz prišli do cieľa), 3-krát Gáliková. Diskvalifikovaných bolo 6 chodkýň, každá iba raz.

Na 10 km trati štartovala 8-krát Henrieta Kozlíková-Rusnáková, 7-krát Ivana Brozmannová, 6-krát Ildikó Ilyéssová a Zuzana Zemková, 5-krát Anna Brnová, Mária Roszová-Urbaniková a Viera Toporeková, 4-krát Kamila Holpuchová a Dóra Nemereová. Do cieľa prišla 6-krát Brozmannová, Ilyéssová a Zemková, 5-krát Brnová a Kozlíková-Rusnáková, 4-krát Holpuchová, Nemereová a Roszová-Urbaniková. 3-krát vzdala Kozlíková-Rusnáková, dvakrát Toporeková.

Podľa vyššie uvedených údajov zo 100 žien príde do cieľa 92, 7 chodkýň vzdá a 1 je diskvalifikovaná, kým zo 100 mužov príde do cieľa 76, 19 chodcov vzdá a 5 je diskvalifikovaných. U mužov je však táto štatistika ovplyvnená extrémnou náročnosťou trate 50 km, ktorá v Dudinciach dominuje (a tiež pretekármi, ktorí nastupujú na štart s vedomím, že pôjdu iba časť trate). Pokiaľ 50-ku zo štatistiky vylúčime, zo 100 chodcov príde do cieľa 90, 6 mužov vzdá a 4 sú diskvalifikovaní. Z dudinskej štatistiky vyplýva, že ženy chodia čistejšie, muži bývajú diskvalifikovaní 4-krát častejšie ako ženy (pri započítaní 50 km trate by to bolo 5-krát častejšie - päťdesiatka teda pri diskvalifikáciách nehrá podstatnú úlohu), čo je zrejme šťastie zapríčinené vyššou rýchlosťou chôdze mužov oproti ženám.

Priemerný ročník vyzerá v Dudinciach asi takto: Na štart nastupuje 142 pretekárov (93 mužov, 49 žien), z nich 116 (71 mužov, 45 žien) príde do cieľa (82 %), 21 (17 mužov, 4 ženy) preteky vzdá (15 %) a 5 mužov (žiadna žena) je diskvalifikovaných (3%). V hlavnej disciplíne na 50 km štartuje 34 chodcov, 18 príde do cieľa, 14 vzdá a 2 sú diskvalifikovaní.

Počas troch desaťročí došlo iba k jedinej zjavnej chybe rozhodcov, keď pri Európskom pohári v roku 1998 šiel Španiel Rodríguez, ako sa neskôr podľa medzičasov zistilo, o jeden 2-kilometrový okruh menej. Klasifikovaný bol časom 4:11:56 hod. na 36. mieste, a keďže skončil najhoršie zo Španielov, víťazstvo ich družstva to neovplyvnilo.

Spracoval Marián Kalabus, e-mail martin@geodezia.sk